

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิชาชีพพยาบาลมีบทบาทสำคัญ โดยได้รับความสนใจและเป็นที่ต้องการของสังคมอย่างกว้างขวางทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน ดังนั้นการจัดการศึกษาพยาบาลจึงต้องมีการปรับปรุงให้มีคุณภาพอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถสนองตอบความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่เดิมนั้นการจัดการศึกษาพยาบาล เป็นไปในลักษณะของการผลิตเองใช้เองในหน่วยงานของตน และในระยะต่อมาได้มีการเร่งผลิตพยาบาลให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของสังคม ทำให้มีการจัดตั้งสถาบันพยาบาลเพิ่มขึ้นซึ่งปัจจุบันมีสถาบันพยาบาลสังกัดอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนถึง 7 หน่วยงานด้วยกัน (จินตนา ยูนิพันธ์ และคณะ 2527 : 114) การจัดการศึกษาจึงเป็นไปในลักษณะ เป็น เอกเทศ โดยไม่มีองค์กรใดทำหน้าที่ทำหน้าที่ควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของการจัดการศึกษา หลักสูตรที่ใช้กันจึงมีมากมายหลายหลักสูตรและหลายประเภท ทำให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแตกต่างกัน (คณะอนุกรรมการศึกษาสถานภาพการศึกษาพยาบาล 2525 : 1)

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการกำหนดแนวนโยบายการจัดการศึกษาพยาบาลขึ้นซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้คือ

1. รัฐพึงส่งเสริมการศึกษาพยาบาลและถือว่าเป็นการศึกษาวิชาชีพที่มีลักษณะพิเศษ
2. สถานศึกษาพยาบาลทุกแห่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ
3. ปรับปรุงโครงสร้างของระบบการจัดการศึกษาพยาบาล เพื่อให้มีเอกภาพในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และการประสานงาน
4. ขยายการผลิตบุคลากรทางการพยาบาล
5. ปรับปรุงการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาพยาบาล
6. ระดมสรรพกำลังทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อจัดการศึกษาพยาบาล
7. ส่งเสริมด้านสวัสดิภาพและสวัสดิการ เพื่อกระจายบุคลากรทางการพยาบาลไปสู่

ชนบท

๘. รัฐพึงสนับสนุนการศึกษาพยาบาลทั้งด้านบริหารและงบประมาณ

นอกจากนี้ได้มีการกำหนดมาตรการในการควบคุมและประสานงานการศึกษาพยาบาล ซึ่งควำเนินการโดยคณะกรรมการควบคุมและประสานงานการศึกษาพยาบาล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ

1. เสนอแนะและให้ความเห็น เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพยาบาลต่อคณะรัฐมนตรี
2. กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาพยาบาล และพิจารณาประสานโครงการและแผนปฏิบัติงานการผลิตพยาบาลให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ
3. เสนอแนะให้ความเห็นในการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุง และล้มเลิกสถานศึกษาพยาบาลทุกสังกัดต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลตามกฎหมาย
4. เสนอแนะและให้ความเห็นในการจัดตั้ง ยุบ รวม และยกเลิกหลักสูตรการศึกษาพยาบาลทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน ต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลตามกฎหมาย
5. กำกับและดูแลเกี่ยวกับคุณภาพของการจัดการศึกษาพยาบาล ของสถานศึกษาพยาบาลทุกสังกัดให้ได้มาตรฐานตาม เกณฑ์ที่กำหนด
6. พิจารณากำหนดมาตรฐานกลางของหลักสูตรการศึกษาพยาบาล สำหรับเป็นพื้นฐานการจัดการศึกษาพยาบาล
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ฯ เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ฯ มอบหมาย
8. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี

หลังจากนั้นได้มีการกำหนดมาตรการทางด้านมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตร โดยกำหนดหลักสูตรมาตรฐานกลางด้านการศึกษาพยาบาลขึ้นและให้ถือ เป็นหลักสูตร ในระดับอุดมศึกษา รับผู้สำเร็จการศึกษา ม.ศ.5 หรือ ม.6 (คณะอนุกรรมการศึกษาสถานภาพการศึกษาพยาบาล 2525 : 3 - 5)

ในการจัดทำรายงานสภาพปัจจุบันปัญหาการจัดการศึกษาพยาบาล ระหว่างปี พ.ศ. 2525 - 2527 เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำแผนการศึกษาพยาบาลระยะที่ 6 ได้กล่าวถึงสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาพยาบาลว่ายังมีสัดส่วนคุณวุฒิต่างอาจารย์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ โดยมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี : ปริญญาตรี : ปริญญาโท : ปริญญาเอก เท่ากับ 1.59 : 6.35 : 2.06 : 0.00 ซึ่งเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ให้มีสัดส่วนวุฒิต่างนี้ ปริญญาตรี : ปริญญาโท : ปริญญาเอก เท่ากับ 2.0 : 5.5 : 2.5

ในด้านการทำวิจัยปรากฏว่ามีการทำวิจัยอยู่ในระดับน้อย เช่นเดียวกัน (จินตนา ยูนิพันธุ์ และคณะ 2527 : 142 - 153) นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถาบันพยาบาลโดยทั่วไป ไว้ดังนี้

1. ด้านอาจารย์ มีจำนวนอาจารย์ไม่เพียงพอโดยเฉพาะบางสถาบันยังขาดอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทั้งด้านการสอนและเนื้อหาวิชา บางสถาบันแก้ไขด้วยการ เชิญอาจารย์พิเศษมาสอนแต่ก็ยังคงประสบปัญหา เพราะมีจำนวนไม่เพียงพอและไม่สะดวก นอกจากนี้ภาระงานของอาจารย์พยาบาลมีมาก ทั้งนี้ เกี่ยวเนื่องกับการสอนในภาคปฏิบัติซึ่งต้องนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลอย่างใกล้ชิดประกอบด้วยจำนวนอาจารย์ไม่เพียงพอ จึงทำให้มีภาระงานมากซึ่งนับว่า เป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้อาจารย์มีเวลาน้อยในการพัฒนาตนเองหรือผลิตผลงานทางวิชาการ และในด้านการพัฒนาคณาจารย์มักไม่ค่อยทันกับความต้องการทั้งของสถาบันและของอาจารย์เอง

2. ด้านการบริหาร มีงบประมาณในการจัดการศึกษาพยาบาลไม่เพียงพอ เพราะการจัดการศึกษาพยาบาลที่มีคุณภาพต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง จึงมีผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา และในบางหน่วยงานการบริหารงานไม่คล่องตัว เนื่องจากสายการบังคับบัญชาไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษาพยาบาล และอัตราบุคลากรด้านธุรการมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ด้านการบริหารคณาจารย์ เรื่องที่เป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งมัก เกี่ยวเนื่องกับปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านตัวอาจารย์ได้แก่ ความก้าวหน้าของอาจารย์ช้า การลาศึกษาต่อไม่ได้ สักส่วนและกระทำไ้ยากรวมทั้งการพัฒนาคณาจารย์ไม่คอยทันกับความต้องการ

3. ด้านการวิจัย งบประมาณในการดำเนินการวิจัยมีไม่เพียงพอ ขาดความพร้อมและแรงจูงใจในการทำวิจัย และขาดความชำนาญในการวิจัย

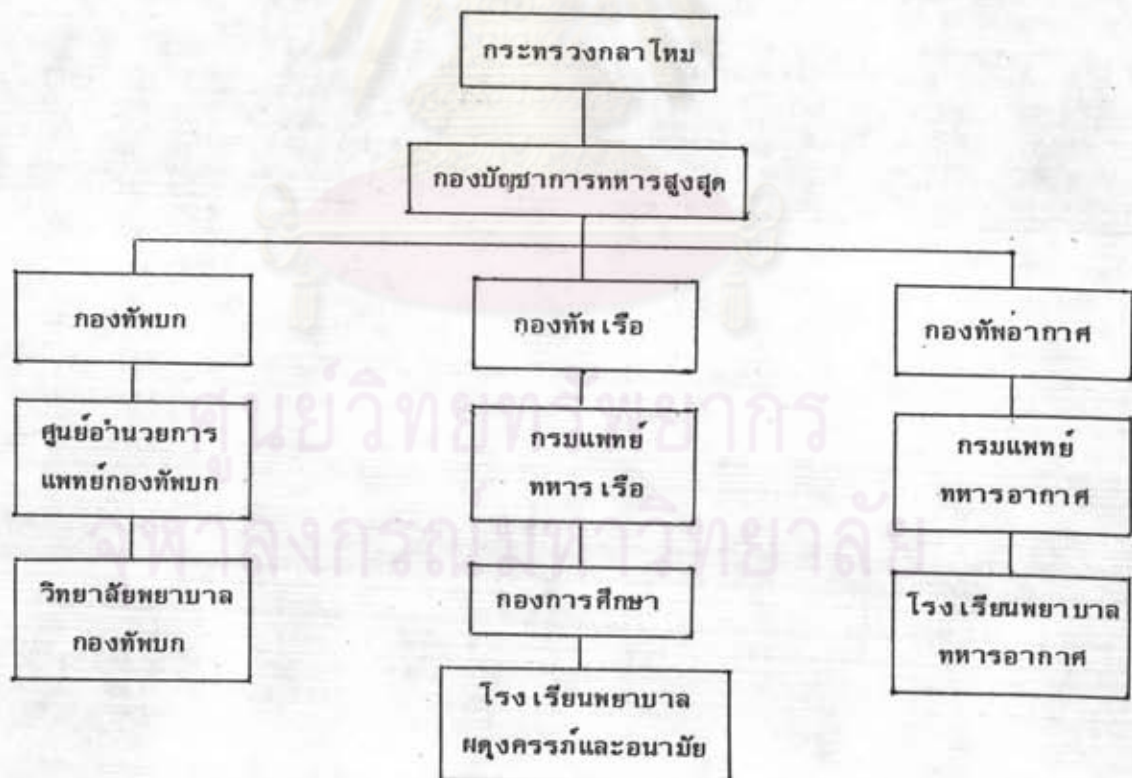
4. ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคมและการทบทวนำสูงศิลปวัฒนธรรม งบประมาณเพื่อการดำเนินงานไม่เพียงพอ รวมทั้งความไม่พร้อมทางด้านบุคลากรด้วย

จินตนา ยูนิพันธุ์ (2527 : 169 - 170) ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษาพยาบาลว่า ควรแสวงหารูปแบบการจัดการศึกษาพยาบาลภาคปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้อาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการทั้งด้านการทำวิจัยและการเขียนตำราเพิ่มขึ้น ทาวิธีสนับสนุนให้อาจารย์พยาบาลมีการพัฒนาคณาจารย์ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการปฏิบัติการพยาบาลให้สมดุลกัน

จะ เห็นได้ว่าสถาบันการศึกษาพยาบาล ได้รับการ เสนอแนะให้มีการ พัฒนาคณาจารย์

เพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน โดยการปรับปรุงการบริหารงานบุคลากร และสนับสนุนด้านวิชาการตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาพยาบาล (คณะอนุกรรมการศึกษาสถานภาพการศึกษาพยาบาล 2525 : 3) ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาพยาบาลระยะที่ 6 ซึ่งเน้นการพัฒนาการจัดการศึกษาพยาบาลให้มีเอกภาพและมีคุณภาพดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการผลิตพยาบาล การวิจัย และการบริการทางวิชาการแก่สังคม โดยมีนโยบายสนับสนุนการจัดวางมาตรการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ทั้งในด้านการยกระดับคุณวุฒิและประสิทธิภาพการสอน รวมทั้งเพิ่มพูนประสบการณ์ของอาจารย์ด้วย (คณะอนุกรรมการแผนงานการจัดการศึกษาพยาบาล 2527 : 154 - 155)

สถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งประกอบด้วยสถาบันพยาบาลของกองทัพบกคือวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก สถาบันพยาบาลของกองทัพเรือคือโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย และสถาบันพยาบาลของกองทัพอากาศคือโรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารงาน ดังแผนภูมิที่แสดง

แผนภูมิโครงสร้างการบริหารงาน ของสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

(จินตนา ชูนิพัทธ์ และคณะ 2527 : 129)

เนื่องจากสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งได้แก่วิทยาลัยพยาบาล กองทัพบก โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย และโรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ เป็นสถาบันพยาบาลที่อยู่ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของคณะกรรมการควบคุมและประสานงานการศึกษาพยาบาล เช่น เดียวกัน และการจัดการศึกษาก็ประสบกับปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการพัฒนาอาจารย์ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์สอนอยู่ในสถาบันพยาบาลของกองทัพเรือ ได้เห็นความสำคัญ ความจำเป็น และประโยชน์ของการพัฒนาอาจารย์ตลอดทั้งได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมจากเอกสาร รายงานการวิจัย การสัมมนา และจากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยเอง จึงทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาอาจารย์ของสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม เพื่อนำเสนอแผนงาน การพัฒนาอาจารย์ให้กับสถาบันพยาบาล เหล่านั้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาอาจารย์ ของสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
2. เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาอาจารย์ ในสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
3. เพื่อนำเสนอแผนงานการพัฒนาอาจารย์ ของแต่ละสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

คำถามที่ต้องการคำตอบ

1. ลักษณะทั่วไปของการพัฒนาอาจารย์ ในเรื่องต่อไปนี้เป็นอย่างไ
  - 1.1 นโยบาย วัตถุประสงค์ และขอบเขตของการพัฒนาอาจารย์
  - 1.2 แผนงานหรือโครงการ และลักษณะของกิจกรรม
  - 1.3 วิธีดำเนินการจัดกิจกรรม
  - 1.4 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. ความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ มีอะไรบ้าง
3. มีปัญหาและอุปสรรคมากน้อยเพียงใด ดังต่อไปนี้
  - 3.1 ด้านการดำเนินการ

3.2 ตำแหน่งงานหรือโครงการ และลักษณะของกิจกรรม

3.3 คำนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

4. มีความรู้ความเข้าใจ และความต้องการเสริมความรู้ในบทบาทและความ

รับผิดชอบของอาจารย์พยาบาลอย่างน้อยเพียงใด ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการสอน

4.2 ด้านการนิเทศการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล

4.3 ด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา

4.4 ด้านการวิจัย และการเขียนบทความทางวิชาการ

4.5 ด้านการบริการชุมชนและสังคม

4.6 ด้านการทบทวนำรุงศิลปวัฒนธรรม

4.7 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

4.8 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับ

1.1 การพัฒนาอาจารย์ของสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

1.2 ความต้องการการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวง

กลาโหม

2. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการพัฒนาอาจารย์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

วิชาชีพพยาบาลเท่านั้น โดยไม่รวมถึงนโยบายด้านอื่น ๆ ของกองทัพ

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ซึ่งได้แก่ผู้บริหารและอาจารย์

พยาบาล ของสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

4.1.1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

4.1.2 โรงเรียนพยาบาลศุภครุรักษ์และอนามัย

4.1.3 โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ตำแหน่งงานการพัฒนาอาจารย์ที่เหมาะสมกับแต่ละ

สถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผู้บริหารของแต่ละสถาบันพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม อาจนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาคณาจารย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเรียนการสอนและด้านอื่น ๆ ต่อไป
2. เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงส่งเสริม และสร้างบรรยากาศทางวิชาการในสถาบันพยาบาล รวมทั้ง เป็นการกระตุ้นให้อาจารย์สนใจในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
3. เป็นการสนองนโยบายการพัฒนาการศึกษาพยาบาล ในด้านสนับสนุนการจัดวางมาตรการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ ทั้งในด้านการยกระดับคุณวุฒิและประสิทธิภาพการสอน รวมทั้ง เป็นการเพิ่มทุนประสบการณ์ด้วย

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม หมายถึง วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย และโรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ ที่เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการบริหารการศึกษาพยาบาล ของสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ซึ่งมีดังนี้

- วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก รองผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก หัวหน้ากองการศึกษา หัวหน้ากองกองการปกครอง หัวหน้ากองอำนวยการ หัวหน้าแผนกวิชาต่าง ๆ และหัวหน้าแผนกเตรียมการ
- โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา รองผู้อำนวยการกองการศึกษา อาจารย์อาวุโสที่ปรึกษาโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย หัวหน้าฝ่ายศึกษา หัวหน้าฝ่ายปกครอง และหัวหน้าฝ่ายธุรการ
- โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ รองผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ อาจารย์อาวุโสที่ปรึกษาโรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ หัวหน้าแผนกวิชาการ หัวหน้ากลุ่มและหมวดวิชาต่าง ๆ

หัวหน้าแผนกปกครองนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ และหัวหน้าฝ่ายตำราและอุปกรณ์

อาจารย์พยาบาล หมายถึง อาจารย์ที่สังกัดในสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวง
กลาโหม ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอน หรือสนับสนุนการเรียนการสอน
คณาจารย์ หมายถึง ทั้งผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลรวมกันทั้งหมด

การพัฒนาคณาจารย์ หมายถึง กระบวนการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ในทุกด้าน
รวมทั้งการส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ เจตคติ ตลอดจนเทคนิคทักษะ เกี่ยวกับ
บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ ด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องและ
ตอบสนองกับความสนใจและความต้องการทั้งของอาจารย์และสถาบัน

การ เสริมความรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรม เพื่อให้อาจารย์ได้มีโอกาส เพิ่มพูน
ความรู้ ความสามารถ เจตคติ ตลอดจนเทคนิคและทักษะ เกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบ
ของอาจารย์ ซึ่งอาจจัดในลักษณะของการประชุมทางวิชาการ การจัดทำเอกสาร เผยแพร่ทาง
วิชาการ และการให้คำปรึกษาปัญหาในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์พยาบาล หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก
ตามบทบาทหน้าที่ อันได้แก่ ด้านการสอน ด้านการนิเทศการปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล
ด้านการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา ด้านการวิจัยและการเขียนบทความทางวิชาการ
ด้านการบริการชุมชนและสังคม ด้านการทบทวนปรับปรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาหลักสูตร และ
ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการและรูปแบบ การพัฒนาคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศจากเอกสาร ตำรา ผลงานการวิจัย ตลอดจนปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ
และผู้มีประสบการณ์ด้านนี้ ผลที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 1 นี้ นำมาใช้เป็นแนวคิดพื้นฐาน เบื้องต้น
เกี่ยวกับการพัฒนาคณาจารย์

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการพัฒนาคณาจารย์ของสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม
จากเอกสาร รายงานการวิจัย รวมทั้งปรึกษาผู้บริหารและอาจารย์บางท่าน แล้วนำข้อมูล
ที่ได้ร่วมกับข้อมูลในขั้นที่ 1 นำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับออกแบบ เครื่องมือการวิจัย เพื่อนำ
ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรต่อไป

ขั้นที่ 3 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากขั้นที่ 2 มาพิจารณา กำหนดเป็นแผนงานการพัฒนาครูของแต่ละสถาบันพยาบาล เพื่อนำเสนอเป็นแผนงานการพัฒนาครูให้กับแต่ละสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมต่อไป

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยประชากร 2 กลุ่มคือ ผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลของสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม รวมทั้งสิ้น 104 คน ดังนี้คือ

1. ผู้บริหาร จำนวนทั้งสิ้น 31 คน จำแนกได้ดังนี้
  - 1.1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จำนวน 10 คน
  - 1.2 โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย จำนวน 9 คน
  - 1.3 โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ จำนวน 12 คน
2. อาจารย์พยาบาล จำนวนทั้งสิ้น 73 คน จำแนกได้ดังนี้
  - 2.1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จำนวน 29 คน
  - 2.2 โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย จำนวน 22 คน
  - 2.3 โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ จำนวน 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากข้อเขียน คำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ และผลงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู
2. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูของสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไป และสถาบันพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์พยาบาลจากข้อเขียน คำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์ด้านนี้ แล้วนำข้อมูลที่ได้ร่วมกับข้อมูลในข้อ 1 นำมา เป็นพื้นฐาน ในการกำหนด เนื้อหาที่เป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อยของแบบสอบถาม
3. นำเนื้อหาที่เป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อย เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสม ความถูกต้องตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมครบถ้วน และสัดส่วน

ของแต่ละประเด็น แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง

4. สร้างข้อคำถามของแบบสอบถามให้ครอบคลุม เนื้อหาที่เป็นประเด็นหลักและประเด็นย่อยที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณา แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง
6. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลที่ไม่ได้ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้
  - ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Check Lists)
  - ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของการพัฒนาคุณภาพ และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Check Lists)
  - ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบเกณฑ์ประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended)
  - ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และความต้องการเสริมความรู้ในบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์พยาบาล ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบเกณฑ์ประมาณค่า (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเองทั้งหมด โดยมีหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการสำรวจข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูล que เก็บรวบรวมได้นำมาแยกวิเคราะห์ ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของการพัฒนาอาจารย์ และความต้องการในการพัฒนาอาจารย์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอาจารย์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละความคิดเห็นตามน้ำหนักคะแนน โดยเทียบกับเกณฑ์การประเมิน แล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของแต่ละข้อคำถาม หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t) เป็นรายชื่อแล้วเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ และความต้องการเสริมความรู้ในบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์พยาบาล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของแต่ละความคิดเห็นตามน้ำหนักคะแนน โดยเทียบกับ เกณฑ์การประเมิน แล้วหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของแต่ละข้อคำถาม หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (t) เป็นรายชื่อ แล้วเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

การนำเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดลำดับขั้นในการนำเสนอข้อมูล ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามที่ต้องการคำตอบ ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 การนำเสนอแผนงานการพัฒนาอาจารย์ในสถาบันพยาบาลสังกัด กระทรวง
กลาโหม

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ